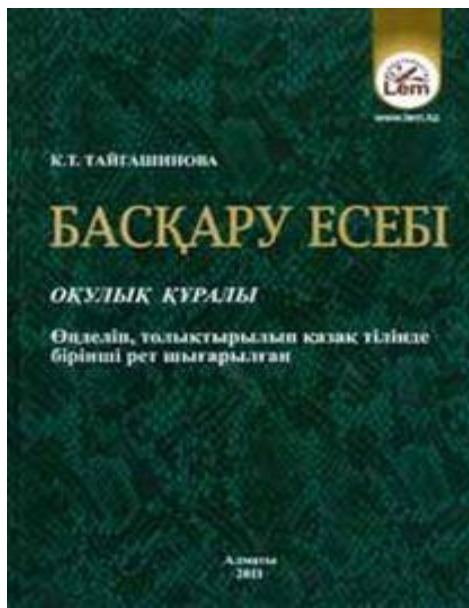

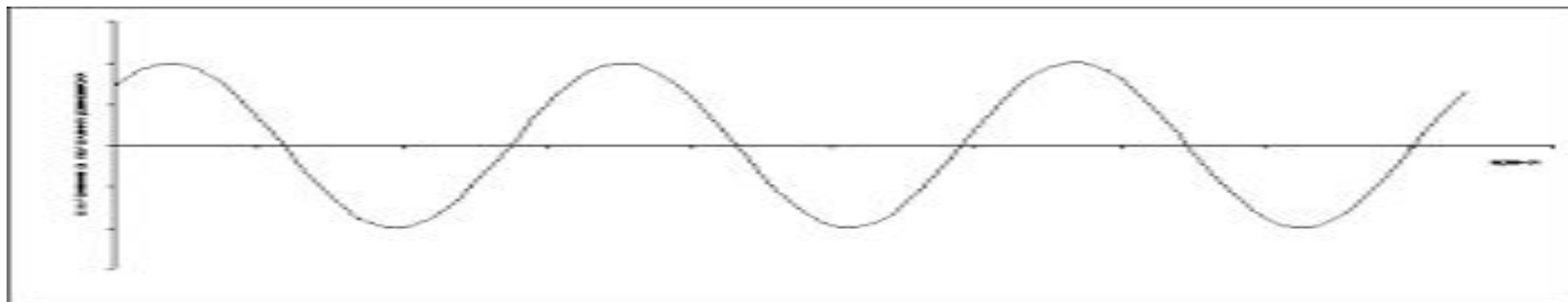
Кафедра: Бухгалтерлік есеп және аудит
Тақырыбы: Ауытқу

Тапсырған: Жаппарханова М.С
Орындаған: Әлімжан А.О
Тобы ЕЖА 342

- Негізгі бюджет ұйымдарда жоспарлау үшін болашаққа жасалынады. Негізгі бюджетке ешқандай түзетулер енгізілмейді. Икемді бюджет кезең соңында жасалынады. Яғни онда нақты көрсеткіштер белгілі болғаннан кейін ол көрсеткіштер менеджерлерге ақпаратты алу үшін жасалынады.

- Яғни ауытқулар арқылы, ***Ауытқу дегеніміз сметамен нақты көрсеткіш арасындағы айырма.***
- Ауытқу операциялық қызметті бақылауға және жоспарлау үшін пайдаланылады.
- Ауытқуларды ***жағымды*** және ***жағымсыз*** деп бөлуге болады;
- Егер нақты көрсеткіштер нормативтік көрсеткіштен төмен болса ***жағымды***.
- Ал жоғары болса ***жағымсыз*** әсер етеді.

Ауытқулардың түрлері:

- 1. Материалдар мен еңбек шығындары бойынша ауытқулар
- 2. Өндірістік үстеме шығындары бойынша ауытқулар
- Олар мынандай формула бойынша анықталады;

- 1) Материал бағасы б/ша ауытқулар=нақты сатып алынған саны*(нақты бағасы-нормативтік бағасы)
- 2) Материалдарды пайдалану б/ша ауытқулар =нормативтік бағасы бір бірлігіне *(нақты пайда — нақты нормативтік санынан пайдалану саны)

- Еңбек өтімділігі бойынша ауытқулар=нормативтік мөлшері *(нақты орындалған сағатқа –(нормативтік нақты орындалған уақытқа)
- Мысал №1:
- Нақты сатып алынған саны -200 б.
- Нақты пайдаланылған саны-110 б.
- Нормативтік саны-100 б.
- Нақты бағасы-8 ш. б.
- Нормативтік бағасы-10 ш. Б
- Шешімі:
- Материал бағасы б/ша ауытқу= $200*(8-10)=-400$ (жағымды)
- Материалды пайдалану б/ша ауытқу= $10*(110-100)=100$ (жағымсыз)

- Мысал №2
- Нақты орындалған сағат -450
- Нормативті сағат -500
- Нақты мөлшері -20ш.б
- Нормативтік мөлшері – 15 ш.б
- Еңбек өнімділігі б/ша ауытқулар = $15 \cdot (450 - 500) = -750$ ш.б
- Мөлшер б/ша ауытқу = нақты орындалған сағат * (нақты материал-нормативтік мөлшер)
- Мөлшер б/ша ауытқу = $450 \cdot (20 - 15) = 2250$ ш.б (жағымсыз)

- ӨҮШ б/ша ауытқулар тұрақты және айнымалы б/ша ауытқуларды қамтиды.
- Айнымалы ӨҮШ б/ша ауытқуларға
 - 1) пайдалану б/ша ауытқулар
 - 2) тиімділігі б/ша ауытқулар
 - 3) Жалпы
- Тұрақты ӨҮШ б/ша ауытқуларға
 - 1) пайдалану бойынша ауытқулар
 - 2) өндірістің көлемі бойынша ауытқулар
 - 3) жалпы ауытқулар

- Мысал №3:
- Нақты ӨҮШ-16800 ш.б
- Айнымалы ӨҮШ-6200 ш.б
- Тұрақты ӨҮШ-10600 ш.б
- Нақты өндірістегі бірлігі-3800
- Нақты орындалған еңбек сағаты-3900
- Тұрақты ӨҮШ сметасы 4000 бірлікке-12000
- Айнымалы ӨҮШ нормативке бөлу мөлшері:1,50 ш.б /еңбек сағ
- Тұрақты ӨҮШ нормативке бөлу мөлшері:3 ш.б/еңбек сағ
- 1 Өнімді өндіруге кеткен уақыт: еңбек/сағ

ӨҮШ бөлу=ӨҮШ/Бөлу базасы

Айнымалы ӨҮШ б/ша ауытқу

Пайдалану бойынша ауытқу– Нақты ӨҮШ-ӨҮШсмета(нақты еңбек сағ-нормативтік еңбек сағ)

Тиімділігі б/ша (нақты еңбек сағ-нормативтік еңбек сағ)
нормативтік үстеме шығындар мөлшері

***Назар
аударғандарыңызға
рахмет !!!***

